

Мазкур тармоқ Келишуви (матнда бундан буён “Келишув”, деб юритилади) “ЎЗБЕКОЗИҚОВҚАТХОЛДИНГ” холдинг компанияси билан Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши¹ ўртасида тузилган бўлиб, тармоқни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, меҳнат шартлари ва унга ҳақ тўлашни, ходимларнинг ижтимоий фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва ижтимоий кафолатларни белгилаб берувчи норматив ҳужжатдир.

**“ЎЗБЕКОЗИҚОВҚАТХОЛДИНГ” холдинг компанияси ҳамда Ўзбекистон
Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши ўртасида
2017-2019 йиллар учун тузилган
ТАРМОҚ КЕЛИШУВИ**

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. «Иш берувчи» деб аталувчи “ЎЗБЕКОЗИҚОВҚАТХОЛДИНГ” холдинг компанияси ҳамда унинг ҳудудий бўлимлари раҳбарлари ижтимоий ҳамкорликни ривожлантириш мақсадида Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши ва туман, шаҳар кенгашларини ҳамда тизимдаги ташкилотларда сайлаб қўйилган касаба уюшма қўмиталарини ходимларнинг меҳнат шароитлари, иш ҳақи, уларнинг иш билан бандлиги ва ижтимоий кафолатлари борасида музокаралар олиб бориш, жамоа шартномаларини тузиш ҳуқуқини ҳамда ходимларнинг ташкилотда ягона вакиллик органи сифатида тан олади.

2. Мазкур Келишувни амал қилиш муддати тугаганидан сўнг янги Келишув тузишни январь ойидан, корхона, ташкилот, муассасаларда жамоа шартномаларини эса – март ойидан кечиктирмай тузиш мажбуриятларини олади. Шу вақт давомида унга қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тарафларнинг келишуви асосида амалга оширилади.

3. Тармоқ Келишуви Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси, “Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида”ги, “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги, “Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида”ги Қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 09.07.2012 йилдаги 4451-сонли Фармони, 2002 йил 19 мартдаги «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги 88-сонли қарори, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида ишлаб чиқилган бўлиб, ундаги шартлар тизимда фаолият юритаётган барча ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқлари ва имтиёзларининг энг паст даражасини кафолатлайди.

4. Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид 2017-2019 йиллар учун имзоланган

¹ Бундан буён “Компания” деб аталади

Бош келишув талабларидан келиб чикиб, куйидагиларни амалга оширишни ўз зиммасига олади:

- меҳнат қонунчилиги бузилишининг олдини олиш борасида қасаба уюшмалари билан тизимли ҳамкорликни таъминлаш;

- ишонч телефонлари ва виртуал қабулхоналар тармоғини кенгайтириш орқали ижтимоий-меҳнат масалалари юзасидаги аҳоли билан қайта алоқа механизмини янада такомиллаштириш;

- тизимда Халқаро меҳнат ташкилотининг асос солувчи конвенцияларига риоя этишга доир чоралари тизимини ҳар йили таҳлил қилиб бориш;

- Халқаро Меҳнат Ташкилотининг қуйидаги Конвенцияларига оғишмай риоя этилишини таъминлаш:

- “Зўраки ёки мажбурий меҳнат тўғрисида”ги 29-сонли Конвенция;

- “Тенг аҳамиятли меҳнат учун эркаклар ва хотин-қизларга тенг ҳақ тўлаш тўғрисида”ги 100-сонли Конвенция;

- “Оналикни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги 103-сонли Конвенция;

- “Мажбурий меҳнатни тугатиш тўғрисида”ги 105-сонли Конвенция;

- “Меҳнат ва иш турлари соҳасида қамситишлар тўғрисида”ги 111-сонли Конвенция;

- “Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисида”ги 138-сонли Конвенция;

- “Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шояшнинг чоралар тўғрисида”ги 182-сонли Конвенция;

- “Бирлашмалар эркинлиги ва қасаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқи тўғрисида”ги 87-сонли Конвенция.

5. Тарафлар қасаба уюшмаси аъзоларидан йиғилган аъзолик бадалларини ходимнинг розилиги билан ташкилот бухгалтерия орқали пул ўтказиш йўли билан тегишли қасаба уюшма қўмитаси ҳисоб-рақамига ўтказилишини мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

6. “Иш берувчи” тармок микёсида меҳнат меъёрларини ишлаб чиқиш учун шароит яратади ҳамда ходимларнинг манфаатларига тегишли меъёрий ҳужжатларни қабул қилишда қасаба уюшмалари билан келишади.

II. ИҚТИСОДИЁТНИ, МАҲАЛЛИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ҲАМДА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Жаҳон бозорида мамлакат иқтисодиёти рақобатбардошлигини янада ошириш, иқтисодиёт сектор ва тармоқларини модернизация ва диверсификация қилиш, экспорт салоҳиятини кенгайтириш, инвестицион фаолликни қучайтиришга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширишни давом эттириш мақсадида Тарафлар келгуси даврда қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайдилар:

7. Таркибий ўзгаришлар снётини амалга ошириш, саноатни диверсификация қилиш, ишлаб чиқаришни техник ва технологик жиҳатдан модернизация қилиш, ахборот-коммуникация тизимларини кенг жорий этиш ҳисобига миллий иқтисодиёт рақобатбардошлигини оширишга доир ишларни ҳамкорликда амалга ошириш.

8. Инвестиция муҳитини, жумладан, қорхоналар, аҳоли, хорижий инвесторлар инвестицияларини рағбатлантириш, ишлаб чиқариш ва инфратузилмани

модернизация килиш ҳамда ривожлантиришга маблағ сарфлаётган хўжалик субъектларини рағбатлантириш механизмларини такомиллаштириш ҳисобидан янада яхшилашни таъминлайдиган аниқ мақсадли чора-тадбирларни ҳаётга татбиқ этиш.

9. Иктисодиётда хусусий мулк улушини ошириш, соғлом рақобат муҳитини шакллантириш, фаолиятнинг барча соҳаларида давлат иштирокини камайтириш бўйича ислоҳотларни янада чуқурлаштириш.

10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 5 октябрдаги «Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-4848-сонли Фармонини бажариш бўйича келишилган чора-тадбирларни қабул қилиш.

11. Аграр секторда таркибий ўзгаришларнинг сифат жиҳатидан янги босқичга ўтиш, шунингдек, фермерлик, деҳқон ва шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш, етказиб берилган кишлоқ хўжалиги маҳсулотлари учун самарали ўзаро ҳисоб-китоб механизмларини ишлаб чиқиш ва бу маҳсулотларни саноат асосида қайта ишлаш кўламини кенгайтириш орқали мамлакат озиқ-овқат хавфсизлигини янада мустаҳкамлаш.

II. МЕХНАТ ШАРТНОМАСИ, БАНДЛИК КАФОЛАТЛАРИ

12. Иш берувчи:

- ходимларни меҳнат шартномасига асосан иш билан таъминлайди, уларга хавфсиз меҳнат шароитини яратади:

- объектив сабабларга кўра (МКнинг 89-модда, 100-модда 2-қисм 1, 2 ва 6-бандлари, 106-модда 2-банди) меҳнат шартномасида белгилаб қўйилган меҳнат вазифасини давом эттириш мумкин бўлмаса, иш берувчи ходимга мутахассислиги ва малакасига мувофиқ келадиган ишни таклиф этади:

- ходим бошқа ишга вақтинча ўтказилган вақтда бажарган ишига қараб, лекин илгариги лавозимидаги иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўлайди;

- сайлаб қўйиладиган лавозимларга сайланганлиги туфайли ишдан озод қилинган ходимларга сайлов ваколатлари тугаганидан кейин аввалги лавозимини беради, бундай иш бўлмаса, аввалгисига тенг лавозимни таклиф этади:

- ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида ўз вақтида, лекин камида икки ой олдин тегишли қасаба уюшмаси органига ахборот тақдим этади ва ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга оширади. Иш берувчи, шунингдек камида икки ой олдин ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги маълумотларни Бандликка кўмаклашиш марказига ҳам маълум қилади:

- Қонунчиликда белгиланган тартибда ишга янги қабул қилинган ходимни қасаба уюшма кўмитаси раиси (ташқилотчиси) билан таништириш ва унинг суҳбатидан ўтказилишини таъминлайди.

13. Ижтимоий фаолиятга оид дастурлар амалга оширилаётганида иш жойини (ногиронлар, ёш болалик аёллар ва пенсия ёшига яқинлашиб қолган ходимлар иш жойини) мумкин қадар сақлаб қолиш сиёсати юритилади.

14. Жамоа шартномасини тузиш пайтида ходимлар учун белгиланадиган ижтимоий кафолатларни ушбу Келишувда белгиланганидан кам бўлмаслиги таъминлайди.

15. Ходимларнинг меҳнат шартномасини касаба уюшмаси кўмитасининг олдиндан розилигини олмай туриб иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди (қонун ҳужжатларига мувофиқ йўл қўйиладиган ҳолат бундан мустасно). Башарти иш берувчи касаба уюшмаси кўмитасининг ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш тўғрисидаги қарори қабул қилинган кундан бошлаб бир ойдан кечиктирмай меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақлидир. (МК.101-моддасининг 6-банди).

16. Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилишга розилик сўраб киритилган тақдимнома касаба уюшма кўмитасида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг 2016 йил 19 апрелдаги 2-11-сонли қарори билан тасдиқланган "Касаба уюшмаси органида иш берувчининг тақдимномасини кўриб чиқиш тартиби" асосида кўриб чиқилади.

17. Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси. "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонуни. шунингдек ижтимоий ҳимояга муҳтож шахсларни ишга жойлаштириш учун иш ўринларини банд қилиб қўйиш тартиби, ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш, меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига иш берувчи томонидан риоя этилади.

18. Иш берувчи олий, ўрта махсус таълим муассасалари битирувчилари, Қуролли Кучлар сафидан муддатли ҳарбий хизматдан қайтган шахслар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли катламларининг бошқа тоифаларини ишга жойлаштириш, ёш кадрларни ўз иш ўринларида қўнимлилигини таъминлашга ҳар томонлама кўмаклашишни ўз зиммасига олади.

III. ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ

19. Ходимлар учун иш вақтининг муддати ҳафтасига 40 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас.

20. Қўйидаги тоифадаги ходимлар учун ҳафтасига 36 соатдан кўп бўлмаган иш вақти белгиланади:

- 16 ёшдан 18 ёшгача бўлган ходимларга;
- I ва II гуруҳ ногиронлари бўлган ходимларга.

21. Уч ёшга тўлмаган болалари бор аёлларга иш вақтининг ҳафтасига ўттиз беш соатдан ошмайдиган қисқартирилган муддати белгиланади.

22. Ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёлларга ҳар йили уч иш кунидан кам бўлмаган муддат билан ҳақ тўланадиган қўшимча таътил берилади шунингдек, уларнинг хоҳишига кўра, ҳар йили ўн тўрт календарь кундан кам бўлмаган муддат билан иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилади. Бундай таътил йиллик таътилга қўшиб берилиши ёки иш берувчи билан келишиб белгиланадиган даврда ундан алоҳида (тўлик ёхуд қисмларга бўлиб) фойдаланилиши мумкин.

23. Иш вақтидан ташқари ишлашга ходимнинг розилиги билан йўл қўйилади. Бундай ишлар учун амалдаги меҳнат қонунчилигига мувофиқ камида икки ҳисса миқдорида ҳақ тўланади. Унинг аниқ миқдори жамоа шартномаларида белгиланади.

24. Иш вақтининг ҳафтасига 36 соатдан ошмайдиган қисқартирилган муддати меҳнат жараёнида соғлиғига физикавий, кимёвий, биологик ва ишлаб чиқаришнинг бошқа зарарли омиллари таъсир этадиган ходимлар учун белгиланади.

Корхонадаги бундай ишларнинг рўйхати ва иш вақтининг аниқ муддати жамоа шартномаларида белгилаб қўйилади.

25. Меҳнат жамоалари ўзларининг жамоа шартномаларида қуйидагиларни белгилаб қўяди:

- навбатчилик жадвалини тузиш пайтида амал қилинадиган (объектларга хизмат кўрсатишда) иш вақтини жамлаб ҳисобга олиш тизими;

Иш берувчи тизимидаги барча ходимларга, шу жумладан ўриндошлик асосида ишлаётган ходимларга, дам олиш ва меҳнат қобилиятини тиклаш учун иш жойи (лавозими) ва ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда йиллик меҳнат таътиллари беради. Асосий таътилнинг энг кам муддати 15 (ўн беш) иш кундан иборат.

26. Касблар ва лавозимлар бўйича асосий ва қўшимча таътилларнинг муддати, уларни бериш тартиби ва шартлари ва алоҳида хусусиятлари жамоа шартномаларида белгилаб қўйилади.

27. Ходимларга қуйидаги ҳолларда ҳақ тўланадиган қўшимча таътил - дам олиш куни берилади:

- ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёлларга ҳар йили уч иш кунидан кам бўлмаган муддат билан;

- фарзанд туғилганида отага бир иш куни;

- оила қуриш муносабати билан уч иш куни;

- яқин қариндошларининг дафн маросимида уч иш куни.

Яқин қариндошлар деб: ходимнинг ота-онаси, ака-укаси, опа-синглиси, фарзанди ва унинг турмуш ўртоғи ҳамда турмуш ўртоғининг ота-онаси, ака-укаси, опа-синглиси ҳисобланадилар.

28. Ходимнинг аризасига биноан унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилиши мумкин, унинг муддати ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан белгиланади, лекин у ўн икки ойлик давр мобайнида жами уч ойдан ортиқ бўлмаслиги керак.

29. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 150-моддасига мувофиқ қуйидаги ходимларга уларнинг хоҳишига кўра, иш ҳақи сақланмаган ҳолда муқаррар тартибда таътил берилади:

- 1941 - 1945 йиллардаги уруш қатнашчиларига ва имтиёзлари жиҳатидан уларга тенглаштирилган шахсларга - ҳар йили ўн тўрт календарь кунга қадар;

- ишлаётган I ва II гуруҳ ногиронларига - ҳар йили ўн тўрт календарь кунга қадар;

- икки ёшдан уч ёшгача бўлган болани парвариш қилаётган аёлларга (234-модда);

- ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ болани тарбиялаётган аёлларга ҳар йили ўн тўрт календарь кунга қадар (232-модда);

- бетоб оила аъзосини парваришлаётган шахсларга ўн тўрт календарь кунга қадар:

- ишлаётган пенсионерларга ўн тўрт календарь кунга қадар.

30. Йиллик асосий таътилни олиш ҳуқуқини берувчи иш стажига Меҳнат кодексининг 142-моддасида кўрсатилган даврлар. шунингдек иш йили давомида иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган муддати бир ой бўлган таътил вақти ҳам йиллик асосий таътилни олиш ҳуқуқини берадиган меҳнат стажига қўшилади.

31. Ходимнинг илтимосига кўра ходим билан Иш берувчи ўртасидаги келишувга биноан ишга қабул қилиш чоғида ҳам, кейинчалик ҳам тўлиқсиз иш куни ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилаб қўйилиши мумкин. Тўлиқсиз иш вақти шарти билан ишлаш ходимнинг йиллик асосий меҳнат таътилининг муддатини, меҳнат стажини ҳисоблашни ҳамда бошқа меҳнат ҳуқуқларини бирон бир тарзда чеклашга асос бўлмайди ва ишланган вақтга мутаносиб равишда ҳақ тўланади.

32. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 144-моддасида кўрсатиб ўтилган ходимлар тоифаларидан ташқари қуйидаги ходимларга меҳнат таътили уларнинг хоҳишига кўра иш берувчи томонидан қасаба уюшмаси билан келишиб тасдиқланадиган жадвалга мувофиқ ёки иш берувчи билан келишилган ҳолда улар учун қулай бўлган бошқа вақтда берилади:

- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 мартдаги 153-сонли қарорига асосан ижтимоий аҳамиятга молик касаллик бўйича ҳисобда турган ходимларга:

- бетоб оила аъзосини парваришлаётган ходимларга;

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 18 майдаги ПФ-3878-сонли Фармонида биноан тижорат банкларида ипотека кредитини олган ёш оилалар вакилларига:

- ишлаётган пенсионерларга.

IV. МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ, КАФОЛАТЛИ ТЎЛОВЛАР ВА КОМПЕНСАЦИЯ ТАРЗИДАГИ ТЎЛОВЛАР

33. «Иш берувчи» ва унинг тизимида меҳнатга ҳақ тўлаш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган Ягона тариф сеткасига кўра амалга оширилади. Ягона тариф сеткаси бошланғич разряди сифатида биринчи разряд белгиланади ва амалдаги тариф коэффициентлари, шунингдек тариф ставкаларини энг кам иш ҳақидан келиб чиққан ҳолда белгилаш тартиби сақлаб қолинади. Иш ҳақининг кафолатланган энг кам миқдorigа оғишмай роя қилиниши таъминланади.

34. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги 88-сонли «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига асосан иш ҳақи тўловларни ўз вақтида тўланиши юзасидан ҳар бир қуйи тоашкилотларнинг раҳбарлари шахсан жавоб беради.

35. Ходимларнинг меҳнатига ҳақ ҳар ярим ойда бир марта тўланади. Меҳнатга ҳақ тўлаш муддатлари жамоа шартномасида белгиланади.

36. Ишдаги ютуқлар учун ходимга нисбатан рағбатлантириш чоралари қўлланилиши мумкин. Рағбатлантириш турлари, уларни қўлланиш тартиби, афзаллик ва имтиёзлар бериш жамоа шартномаларида белгилаб қўйилади. Ходимлар меҳнат соҳасида давлат ва жамият олдидаги алоҳида хизматлари учун давлат мукофотларига тақдим этилиши мумкин.

Иш ҳақи, мукофотлар, қўшимча тўловлар, устамалар ва меҳнат ҳақи тизимида назарда тутилган бошқа тўловлар рағбатлантириш турларига кирмайди. Интизомий жазо амал қилиб турган муддат мобайнида ходимга нисбатан рағбатлантириш чоралари қўлланилмайди.

37. Иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш ва байрам кунларида бажарилган ишлар учун камида икки хисса миқдорида ҳақ тўланади.

38. Ишлаб чиқариш жараёнида бахтсиз ходиса туфайли ходимнинг соғлигига зарар етганда (вафот этганда) ходимга (ходимнинг оила аъзосига) компенсация тўланади. Компенсациянинг миқдори жамоа шартномасида аниқ кўрсатиб қўйилади ва Меҳнат кодексининг 194-моддасида белгиланганидан кам бўлмаслиги лозим.

39. Ички молиявий имкониятдан келиб чиққан ҳолларда куйидаги моддий ёрдамлар кўрсатилади:

- биринчи мартаба оила қуриш вақтида;
- яқин қариндошларидан бири вафот этганда;
- уч хафтадан ортиқ вақт касал бўлганда;
- пенсияга чиқиш вақтида;
- аёлларга икки ёшгача бўлган болаларини даволаш учун.

Моддий ёрдамларнинг аниқ миқдори жамоа шартномасида белгилаб қўйилади.

40. Хизмат сафаридagi кунлик харажатлари иш берувчи томонидан “Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хизмат сафарлари тўғрисида Йўриқнома”да белгиланганидан кам бўлмаган миқдорда тўланади.

41. Иш берувчи томонидан вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлик бўйича нафақалар:

- иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларидан бўлган ходимларга, байналмилалчи жангчиларга ва уларга тенглаштирилган шахсларга, қарамоғида 16 ёшга (ўқувчилар учун - 18 ёшга) тўлмаган уч нафар ва ундан кўп фарзанди бўлган ходимларга, Чернобил АЭСдаги авария оқибатларини тугатишда қатнашган ходимларга, Чернобил АЭСдаги авария натижасида радиоактив ифлосланиш зонасидан эвакуация қилинган ва кўчирилган қон ҳосил қилувчи органлар касалликлари (ўткир лейкоз), қалқонсимон без (аденома, рак) ва хавфли ўсмалар билан боғлиқ касалликларга чалинган ходимларга, ядро полигонларида ва бошқа радиация-ядро объектларида ҳарбий хизматни ўтаган пенсия ёшидаги ногирон ходимларга, шунингдек ходим ишда шикастланиш ва касб касалликлари оқибатида вақтинчалик меҳнат қобилиятини йўқотганда ойлик иш ҳақининг тўлиқ миқдорида;

- ижтимоий аҳамиятга эга касалликлар бўйича ҳисобда турувчи ходимларга, умумий иш стажига қараб ойлик иш ҳақининг 60 фоизидан 100 фоизгача миқдорда;

- қолган ҳолларда, умумий иш стажига қараб ойлик иш ҳақининг 60 фоизидан 80 фоизигача миқдорда тўланади.

42. Ишлаётган аёлларга ҳомиладорлик ва туғиш нафақалар бўйича тўловларни тўлаш кафолатланади.

43. Қелишув амал қилиш даврида меҳнатга ҳақ тўлашнинг ўрнатилган миқдорини қайтарилишига йўл қўйилмайди.

V. МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

44. Ходимлар меҳнат вазифаларини меҳнат шартномалари ва ички меҳнат тартиб қоидаларига риоя қилган ҳолда бажарадилар.

45. Ишдаги ютуқлари учун ходимлар Иш берувчининг "Ходимларни моддий рағбатлантириш тўғрисида"ги Низоми асосида ҳамда жамоа шартномаларида белгиланган тартибда рағбатлантирилади.

46. Меҳнат интизомини бузганлик учун (100-модда иккинчи қисмининг 3 ва 4-бандлари) меҳнат шартномасини иш берувчи томонидан бекор қилишга интизомий жазоларни қўлланиш учун белгиланган муддатлар (182-модда) ўтиб кетгандан кейин йўл қўйилмайди.

Интизомий жазо амал қилиб турган муддат мобайнида (183-модда) ходимга нисбатан рағбатлантириш чоралари қўлланилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 180-модда 3-қисмига асосан Рағбатлантириш турларига қирмайдиган мукофот тўловлари корхонанинг жамоа шартномасида қелишиб олинади.

Интизомий жазо қўлланилишидан аввал ходимдан ёзма равишда тушунтириш хати талаб қилиниши лозим.

VI. МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ

47. «Иш берувчи» Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 1996 йил 14 августдаги "Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича ишларни ташкил этиш тўғрисида"ги 273-сон билан рўйхатга олинган намунавий Низомга мувофиқ ишларни ташкил этади.

48. Ўзбекистон Республикасининг "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги қонунининг 12-моддаси талабларига асосан, ходимларининг сони эллик киши ва ундан ортиқ бўлган ҳар бир ташкилотда меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига риоя этилишини таъминлаш, уларнинг бажарилиши устидан назоратни амалга ошириш мақсадида меҳнатни муҳофаза қилиш хизмати ташкил этилишига ёки меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича тегишли тайёргарликка эга бўлган мутахассис лавозимини жорий этади.

49. Иш берувчи Ўзбекистон Республикасининг "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги қонунининг 25-моддаси талабларига асосан ходимларга меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича йўл-йўриқлар бериш ва уларни ўқитиш чораларини кўради.

50. Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 12 ноябрдаги 245-сонли қарори билан тасдиқланган "Корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларда меҳнатни муҳофаза қилиш жамғармасини ташкил этиш ва унинг маблағларидан фойдаланиш тартиби тўғрисида Низом"га биноан меҳнатни муҳофаза қилиш фондини ташкил қилиши ҳамда ундан ходимларнинг меҳнат шарт-

шароитларини яхшилаш ва муҳофаза қилишга йўналтирилган чора-тадбирларни молиялаштиришга сарфлаши мумкин.

51. Иш берувчи меҳнат муҳофазаси бўйича ўз мажбуриятларини бажариш мақсадида ушбу Қелишув ва жамоа шартномалари асосида йиллик тадбирлар ишлаб чиқиб, уларни амалга ошириш учун маблағ ажратади.

52. Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг 2017 йил 4-апрелдаги 6-44 "с" сонли қарори билан тасдиқланган "Меҳнатни муҳофаза қилиш тадбирларини режалаштириш бўйича тавсиялар"дан келиб чиқиб, «Иш берувчи» тизимидаги ҳар бир бўлинмада жамоа шартномасининг меҳнат муҳофазаси бўйича битими тузилиши ва унинг молиялаштирилиши чораларини кўради.

53. Республика кенгаши билан ишлаб чиқаришда жароҳатланиш ва касб касалликларини олдини олиш бўйича кўшма чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ҳамда уларнинг бажарилишини таъминлайди ҳамда ҳамкорликда корхоналарда жамоа шартномаларидаги меҳнат муҳофазаси тадбирларини бажарилишини, содир бўлган бахтсиз ҳодисаларни ўрганади ва улар юзасидан тегишли тавсияларни тайёрлайди.

54. Ўзбекистон Республикасининг "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Қонуннинг 31-моддаси талабларига асосан, ишлаб чиқариш объектларини ва ишлаб чиқариш воситаларини синаш ҳамда фойдаланишга қабул қилиш бўйича комиссиялар ишида мустақил эксперт сифатида иштирок этиш, тиббий-меҳнат эксперт комиссияси мажлисларида иштирок этиши учун Республика кенгашининг меҳнатни муҳофаза қилиш хизматини таклиф қилади.

55. Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 24 июндаги 177-сонли қарори билан тасдиқланган "Иш берувчининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий сугурта қилиш Қоидалари"нинг бажарилишини таъминлайди.

56. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 11 февралдаги "Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни тўлаш тўғрисида"ги 60-сонли қарори билан тасдиқланган қоидаларга мувофиқ меҳнатда жабрланган ва боқувчисини йўқотган оилаларга бир йўла ва ойма-ой тўланадиган нафақаларни тўланишини таъминлайди.

57. Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг 2015 йил 23 июлдаги "Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси тизимида ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ҳақида хабардор этиш ва махсус текшириш комиссияси ишида қасаба уюшмалари вакиллигини белгилаш тўғрисида"ги 22-7-сон қарори билан тасдиқланган тартибларга мувофиқ ишларни ташкил этади.

58. Иш берувчи Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 214-моддаси ва Соғлиқни сақлаш вазирининг 2012 йил 10 июлдаги "Ходимларни тиббий кўрикдан ўтказиш тартиби тўғрисида"ги 200-сонли буйруғи билан тасдиқланган Низом талабларига риоя қилган ҳолда ходимларни дастлабки ва даврий тиббий кўрикдан ўтказади.

59. Меҳнат кодексининг 217-моддасига мувофиқ меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимларга белгиланган нормалари бўйича сут ва шунга тенглаштирилган озик-овқат махсулотлари, даволаш профилактика озик-

овкатлари, махсус кийим бош, пойабзал ва бошка шахсий химоя воситалари ва гигиена воситалари билан бенул таъминлайди (бундай касб ва ишлар турлари рўйхати жамоа шартномасига илова қилинади).

60. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 15-сентябрдаги 263-сонли қарори билан тасдиқланган “Иш ўринларини меҳнат шaroитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисида Низом”га асосан иш жойларини камида 5 йилда бир мартаба аттестациядан ўтказди.

61. Меҳнат муҳофазаси хоналари, хавфсизлик техникаси бурчакларини жиҳозлаш ҳамда ўқиш ўтказиш бўйича техника-воситаларини, ўқув ва кўргазма куролларини, плакатларни сотиб олиб беришни ташкил қилади.

62. Касаба уюшмалари тизимнинг барча бўлинмаларида меҳнат муҳофазаси, шунингдек иш берувчиларнинг бу борадаги ўз мажбуриятларининг бажарилиши устидан назорат қилади. Касаба уюшма ташкилотларининг меҳнат муҳофазаси борасида қабул қилган қарорлари иш берувчилар томонидан бажарилиши шарт.

63. Меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш” юзасидан республика кўрик танлови бўйича корхона, шунингдек бошланғич касаба уюшма кўмиталари ва меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакиллар ўртасида жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш юзасидан республика танловини ўтказиш ва ғолибларни юкори касаба уюшма ташкилотларига тавсия этиш Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика Кенгаши Раёсатининг 2015 йил 9 февралдаги “Меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш юзасидан республика кўрик танлови ўтказиш тўғрисида” ги 18-1 “с” қарори билан тасдиқланган Низомга мувофиқ амалга оширилади.

64. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 1995 йил 18 декабрда 196-ракам билан рўйхатдан ўтказилган “Меҳнат муҳофазаси бўйича вакил хақида”ги Низомга мувофиқ, меҳнат муҳофазаси бўйича сайланган вакилларнинг ўқишини улар сайлангандан сўнг бир ой ичида касаба уюшма кўмитаси иштирокида ташкил қилади.

65. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакил этилган шахсга ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариши учун ҳар ҳафтада камида икки соат иш вақти ажратилади ва бу вақт учун иш жойи (лавозими) бўйича ўртача ойлик иш хақи сақланади.

66. Иш берувчи молиявий имкониятидан келиб чиқиб, ўз маблағлари ёки касаба уюшмаси маблағлари ҳисобидан ўз вазифаларини виждонан, фидойилик билан бажарган Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакилни йил якунлари бўйича рағбатлантиришни ўз зиммасига олади.

67. Ишлаб чиқариш ва ижтимоий соҳа объектларини ҳар йилнинг Октябрга қадар кузги-кишки мавсумга тайёрлаш чораларини кўради.

VII. ХОДИМЛАРНИНГ АЙРИМ ТОИФАЛАРИ УЧУН ҚЎШИМЧА КАФОЛАТЛАР ВА ИМТИЁЗЛАР

68. Меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича вакиллар, меҳнат низолари комиссияларининг аъзолари меҳнаткашлар вакиллари деб эътироф этилиб, Халқаро

Меҳнат Ташкилотининг 135-Конвенцияси муҳофазаси остига олинганлар, ўз фаолиятларини амалга ошириш учун ҳақ тўланадиган иш вақтидан фойдаланиш ҳуқуқига эга, шунингдек интизомий жазо чоралари қўлланишида ва иш берувчи ташаббуси билан ишдан бўшатилишида тегишли қўшимча кафолатлардан фойдаланади.

69. Иш берувчи ходимларни қайта ўқитиш ва малакасини оширишга кўмаклашади.

70. Таълим муассасаларида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб, ўқув режасини бажараётган ходимлар меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатларда белгиланган тартибда иш жойидан ҳақ тўланадиган қўшимча таътилга чиқиш, қискартирилган иш ҳафтаси шароитида ишлаш ва бошқа имтиёзлар олиш ҳуқуқига эгадирлар.

71. Касаначилар, вақтинчалик, мавсумий ишлардаги ходимлар, шунингдек ходимларнинг ижтимоий ночор тоифаларини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратилади.

VII. ИЖТИМОЙ КАФОЛАТЛАР, ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ

72. Ходимларнинг маданий ҳордиқ чиқариши, жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишига шароит яратилади.

73. Ишлаётган ходимлар ҳамда уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш, хавфсиз ва қулай меҳнат шароитлари яратиб бериш мақсадида Тарафлар ўз зиммаларига қуйидаги мажбуриятларни оладилар:

- ижтимоий йўналтирилган Давлат дастурларини амалга ошириш ишларида фаол иштирок этиш, кам таъминланган ва кўп болали оилаларни, ишлаётган оналарни ижтимоий муҳофаза қилиш ва қўллаб-қувватлашнинг қонун ҳужжатларида кўзда тутилган чораларини амалга оширилишини таъминлаб бориш;

- ёлғиз кексалар, пенсионерлар, ногиронлар, кам таъминланган ва кўп болали оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш учун ҳар йили Наврўз ва Мустақиллик байрамлари арафасида мақсадли умумхалқ хайрия ҳашарларини ўтказиш;

- кўп болали ва кам таъминланган оилалар вакилларига, уруш ва меҳнат фахрийларига иш берувчи маблағлари ҳисобидан моддий ёрдам кўрсатиб бориш;

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28-декабрдаги “Кексалар ва ногиронларни давлат томонидан қўллаб қувватлаш тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-2705-сонли қарорини амалга оширишга ҳар томонлама кўмаклашиш.

VIII. АЁЛЛАР МЕҲНАТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ. АЁЛЛАР ВА ОИЛАВИЙ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ БИЛАН МАШҒУЛ ШАҲСЛАРГА БЕРИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

74. Тарафлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар:

- а) ҳомиладор аёллар учун (78, 84, 224, 237, 228, 229, 143, 231, 233-моддалари);
- б) икки ёшга тўлмаган боласи бор аёллар учун (143, 227, 234, 236-моддалари);

в) уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар учун (78, 84, 150, 224, 228, 234, 237-моддалари):

г) ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёллар учун (150, 232-моддалари):

д) ўн олти ёшга тўлмаган ногирон болани тарбиялаётган ота-онанинг бири (васий, хомий) учун (230-модда):

е) ўн тўрт ёшга тўлмаган боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёллар учун (68, 144, 228, 229-моддалари):

ж) онасиз болаларни тарбиялаётган шахслар учун (235, 238-моддалари):

75. Иш берувчининг мажбуриятлари:

- иш ўринлари кискартирилаётган аёлларни меҳнат бозорида талаб бўлган касбларга ўқитишни таъминлаш:

- аёлларга малака ошириш ва кўшимча маълумот олиш ҳуқуқидан фойдаланиш учун имкониятлар яратиб бериш:

- иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномаси бекор қилинаётган аёлларга, вақтинчалик иш ўринлари яратиб бериш (корхонада юзага келаётган муаммоларни ҳал қилиш учун вақтинчалик меҳнат жамоаларини ташкил этиш):

- корхонада меҳнати вақтинчалик фойдаланилмайдиган аёллар учун касаначиликни ташкил этиш:

- ишлаб чиқариш ҳажмининг камайганлиги сабабли иш ўринлари кискартириш ўрнига малакали аёл кадрлар билан таъминланган ишлаб чиқариш бўлинмаларини тўлиқсиз иш вақти режимига ўтказиш:

- ташкилот реконструкциядан сўнг ишга тушганда унда ишга жойлаштириш учун қайта ўқитилган ва илгари мазкур корхонада меҳнат қилган аёлларга афзалликлар бериш:

- тиббий ҳулосага мувофиқ хомиладор аёлларга енгилроқ ёки ноқулай ишлаб чиқариш омиллари таъсиридан ҳоли бўлган иш ўринлари ажратиш:

- хомиладор аёлларни тиббий кўрикдан ўтишлари учун, уларнинг ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ишдан озод этиш, агар мазкур кўрикни ишдан ташқари вақтда ўтказиш имконияти бўлмаса:

- қарамоғида 2 ёшдан 3 ёшгача бўлган болани парваришлаш таътилида бўлган аёлларга, ҳар ойда Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг бир бараварида моддий ёрдам кўрсатиб бориш:

- уч ёшга тўлмаган болалари бор аёлларга 1 соатга кискартирилган иш куни белгилаш:

- аёллар учун шахсий гигиена хоналарини ташкил этиш, соғломлаштириш мажмуалари ва дам олиш хоналарини жорий этиш:

- ташкилот маблағлари ҳисобидан хомиладор аёлларни тиббиёт муассасаларида бепул даволаш.

76. Икки ёшгача фарзанди бўлган аёлларга, болани овқатлантириш учун ҳар уч соатда 30 дақиқадан танаффус берилади, икки нафардан кўп 2 ёшгача фарзанди бўлган аёлларга эса, ҳар уч соатда 1 соатдан танаффус белгиланади. Болани овқатлантириш учун бериладиган танаффуслар иш соатида кўшилиб, ўртача иш ҳақи тўланади. Ходиманинг хоҳишига кўра, болани овқатлантириш учун ажратилган

танаффуслар вақти дам олиш ва овқатланиш учун белгиланган танаффусга қўшиб берилиши ёки умумлаштирилиб, иш кунининг (смена) бошига ёки охирига ўтиши мумкин. (Халқаро Меҳнат Ташкилотининг 103-конвенциясига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 236-моддасига асосан).

77. Қасаба уюшма кўмитаси аёллар меҳнат шароитларини яхшилашга кўмаклашишни ўз зиммасига олади.

IX. ЁШЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ИМТИЁЗЛАР ВА КАФОЛАТЛАР

78. Ташкилот ишида ва ривожланишида ёш мутахассислар иштироки самарасини янада ошириш ҳамда ёшларни ижтимоий ҳимоя масаласи ечимини топиш мақсадида томонлар қуйидагиларга келишиб олдилар:

- Халқаро меҳнат ташкилотининг 138, 182-сонли Конвенцияларига биноан ишга қабул қилиш учун энг кичик ёшга риоя этиш ҳамда болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш юзасидан аниқ мақсадга йўналтирилган иш олиб бориш:

- ёшлар билан ишлаш бўйича комплекс дастур ва уни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш:

- ёш оилалар аъзолари бўлган ходимларга ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш.

79. Тарафлар Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига кўзда тутилган қуйидаги кафолатларга риоя этилишини ҳамда имтиёзлар берилишини таъминлаш мажбуриятини ўз зиммаларига оладилар:

а) ўн саккиз ёшга тўлмаган ходимлар учун (135, 143, 144, 202, 203, 214, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246-моддалар);

б) ишни таълим билан бирга қўшиб олиб бораётган ходимлар учун (103, 143, 144, 249, 250, 254, 255, 256, 257-моддалар);

в) таълим муассасаларини битирган ходимлар учун (68, 103, 247¹-моддалар).

80. Иш берувчи мажбуриятлари (имкониятдан келиб чиққан ҳолда):

- ташкилот учун керакли бўлган кадрларни тайёрлаб бориш учун, олий ўқув юртлари талабаларининг контракт пулининг бир қисмини тўлаб бериш:

- ёш ходимлар ва ёш оилалар учун банклар томонидан бериладиган узок муддатли кредитларни олишда кафилилик қилиш;

Қуйидаги ҳолларда имтиёзли ссудалар корхонанинг молиявий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда бериши мумкин:

а) ёш оила аъзолари бўлган ходимларга – мамлакатимизда ишлаб чиқарилган узок муддат фойдаланиладиган истеъмол молларини харид қилиш ва уй-жой қурилиши учун;

б) сафарбарлик захирасидаги ҳарбий хизматга чақирилган ходимларга - пул маблағларини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг махсус ҳисоб рақамига киритиш учун.

81. Қасаба уюшма кўмитаси мажбуриятлари:

а) ёш ходимларнинг ижтимоий ҳуқуқлари ва кафолатларини ҳимоя қилиш ишларини янада мукамаллаштириш учун мавжуд ҳуқуқий-норматив базадан фойдаланиш:

б) ёш йигит-қизларни касаба уюшмалари фаолиятига жалб этиш ишларини олиб бориш. жамоат ишида фаоллик кўрсатганларни молиявий имкониятлардан келиб чиқиб, мунтазам равишда тақдирлаш;

в) ўқувчи ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилишга юқори малакали ишчилар, раҳбарлар, мутахассисларни жалб қилишга кўмаклашиш;

г) янги ишга қабул қилинган ёшлар, шу жумладан касб хунар коллежларининг битирувчиларининг ўз жойларида кўнимлилигини таъминлаш бўйича иш олиб бориш.

Х. МАДАНИЙ-МАЪРИФИЙ, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ, СОҒЛОМЛАШТИРИШ, СПОРТ ИШЛАРИ

Маданий-маърифий ишларни яхшилаш учун тарафлар қуйидагиларни ўз зиммасига оладилар:

82. “Маънавият ва маърифат” хонасини ташкил этиб, уни Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ва Республика Маънавият тарғибот маркази тавсиялари асосида жиҳозлаб, Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари, Мустақиллик йилларида чоп этилган замонавий адабиётлар ҳамда плакатлар, стендлар ва техник воситалар билан таъминлаш.

83. Давлат дастурларини бажариш борасида меҳнаткашлар ва ёшлар ўртасида таниқли фан, адабиёт ва санъат арбоблари, адабиётшуносларни жалб этган ҳолда, ҳар хил мавзудаги мазмунли ва кизиқарли учрашувлар ташкил этиш.

84. Ўз тасарруфидаги кутубхоналар фаолиятини янада ривожлантириш, уларни сақлаб туриш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, жорий ва капитал таъмирлаш ишларини ўтказиш, жиҳозларини янгилаш, кутубхона ва ахборот-ресурс марказларини янги адабиётлар билан тўлдириш, жамоат ташкилотлари ва жамғармаларни жалб қилган ҳолда, миллий ғоя ва маънавий-маърифий дунёқарашларини ўстириш борасида тадбирлар ўтказиш.

85. Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари бўш вақтларини сермазмун ўтказиб, республиканинг тарихий ёдгорликлар мавжуд бўлган қадимий шаҳарларига саёҳатлар уюштириш.

86. Умумхалқ байрамларини нишонлаш кунларида касб маҳорати ва бадиий хаваскорлик бўйича мусобақа, танлов ва тадбирлар уюштириш.

Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш мақсадида, тарафлар қуйидагиларни ўз зиммасига оладилар:

- жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш учун шароитлар яратиб бериш;

- ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини оммавий спортга, турли спорт секциялари, тўғарақларига жалб этиш;

87. Бугунги кунда амалга оширилаётган давлат сиёсатининг устувор йўналишлари, кенг қўламдаги ислохотлар моҳияти, қабул қилинган қонун ҳужжатлари ва давлат дастурларининг аҳамиятини меҳнаткашларга атрофлича тушунтириш мақсадида ҳар ойда бир марта “Маънавият соатлари”ни ўтказиб бориш.

88. Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш, соғломлаштириш, дам олдириш билан боғлиқ тадбирларни касаба уюшма кўмитасининг тавсияси асосида ўзаро ҳамкорликда ташкил этиш.

89. Ходимлар ва уларнинг оила аъзолари (ота-она, турмуш ўртоғи ва фарзандлари)ни соғломлаштириш ҳамда дам олиши учун йўлланмалар иш берувчи тизимидаги бошланғич касаба уюшма кўмиталари томонидан бериладиган буюртмалар асосида, улар томонидан тўланган ягона ижтимоий тўловлардан ва касаба уюшмалари аъзолик бадалларидан тушган маблағларнинг соғломлаштиришга йўналтирилган қисми миқдорига мувофиқ равишда берилади.

90. Ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикаси санатория-курорт муассасаларида ва ёз мавсумида болаларни болалар соғломлаштириш оромгоҳларида соғломлаштирилишини ташкил этишга қаратилган тизимли чора-тадбирлар амалга оширилади.

91. «Иш берувчи» га қаршли болалар соғломлаштириш оромгоҳлари мавжуд бўлса ёки янги ташкил этилса, ўз вақтида мавсумга тайёрлаш ишларини ташкил этиб, зарурий маблағларни ўтказиб беради ҳамда болаларни овқатлантириш учун ижтимоий суғурга сметасида белгиланган меъёрга нисбатан, иш берувчи ҳисобидан кўшимча маблағ ажратиб боради.

XI. МЕХНАТ НИЗОЛАРИНИ ҲАЛ ЭТИШ

92. Келишувчи томонлар, ижтимоий шериклик принципларини тан олган ҳолда, юзага келган ҳар қандай низоларнинг олдини олиш чораларини кўришни ўз зиммасига оладилар. Баҳслашувлар ўзаро ишонч ва ҳурмат билан Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари асосида ҳал этилади.

93. Меҳнат низолари комиссиялари фаолияти жамоа шартномалари орқали йўлга қўйилади.

XII. РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИНИНГ МАЖБУРИЯТЛАРИ

94. Республика Кенгашининг мажбуриятлари қуйидагилардан иборат:

- ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий, меҳнат ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш;

- иш берувчининг меҳнат қонунчилигига риоя қилиши юзасидан назорат олиб бориш;

- меҳнат жамоаларида ижтимоий вазиятни осойишта бўлишига ёрдамлашиш, ҳуқуқий масалалар бўйича маслаҳатлар бериш;

- ходимларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига оид меъёрий ҳужжатлар тайёрлаш масаласини Иш берувчи билан биргаликда ҳал этиш;

- ходимларнинг иш шартноларини, уларга кўрсатиладиган маиший хизматни яхшилаш, уларни ва оила аъзоларини соғломлаштиришга оид масалаларни кўриб чиқиш ҳамда шу борадаги масалаларни Иш берувчи билан биргаликда ҳал этишни таъминлаш;

- ходимларни ва

- уларнинг фарзандларини соғломлаштириш масканларига ҳамда оромгоҳларга боришлари учун йўлланма билан таъминлаш чорасини кўриш;

- Иш ҳақи ўз вақтида тўланиши, энг кам иш ҳақи стандартларига риоя этилиши, энг кам меҳнат ҳақи Ягона тариф сеткасининг биринчи разряди ставкасидан кам бўлмаслиги устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш;

- Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси ва «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни ижроси бўйича иш берувчи томонидан қандай тарзда риоя этилаётганлигини жамоатчилик назоратини олиб боради ва аниқланган камчиликларни бартараф этилиши юзасидан тақдимнома киритади. Иш берувчи бундай қонунбузарликни бартараф этиш тўғрисидаги тақдимномаларни кўриб чиқиб, бир ой муддат ичида унинг натижалари тўғрисида Республика Кенгашига хабар бериш;

- касаба уюшмалари аниқлаган қонунбузарликлар мансабдор шахслар томонидан бартараф этилмаган ҳолатларда, «Иш берувчи» билан ижтимоий шериклик ва мулоқот асосида ходимларнинг меҳнат ҳуқуқларини судгача ҳимоя қилиш чораларини кўриш;

- ходимларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, даъво аризалари билан судга мурожаат қилиш;

- касаба уюшма аъзоларининг мурожаатларини кўриб чиқади ва улар юзасидан қонунларга мувофиқ тегишли хулоса бериш ҳамда касаба уюшма фаолларини касаба уюшмаси фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ўқитишларни ўз зиммасига олади.

XIII. КАСАБА УЮШМАСИ ОРГАНЛАРИНИ ВА УНИНГ ФАОЛЛАРИ ҲУҚУҚЛАРИНИ КАФОЛАТЛАШ

95. Касаба уюшмалари органлари таркибига сайланган ва ишлаб чиқаришдаги ишидан озод қилинмаган шахслар билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга меҳнат шартномасини бекор қилишнинг умумий тартибига риоя қилишдан ташқари, улар аъзо бўлган касаба уюшмаси органининг розилиги олдиндан олинган тақдирдагина, ташкилотдаги касаба уюшмалари органларининг раислари ва аъзолари билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга эса, юқоридагилардан ташқари фақат тегишли касаба уюшмалари бирлашмасининг розилиги олинган тақдирдагина йўл қўйилади.

96. Иш берувчининг мажбуриятлари:

- Ўзбекистон қонунлари ва ушбу Қелишувда белгиланган талабларнинг ижросини ўрганиш учун касаба уюшмаси вакилларининг касаба уюшма аъзолари ишлаётган ташкилотларга киришига тўсқинлик қилмаслик;

- Иш берувчи қонун ҳужжатлари бузилишларини бартараф этиш тўғрисидаги тақдимномаларни кўриб чиқиши ва кўриб чиқиш натижалари ҳақида касаба уюшмасига ўн беш кунлик муддат ичида хабар беради. (*Ўзбекистон Республикаси «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунининг 11-моддаси*).

- касаба уюшмаси органининг фаолияти учун қонунчиликда белгиланган зарур шарт-шароитлар яратиш;

- бошлангич касаба уюшмаси кўмиталари раислари (ташкilotчилари) ёки кўмита аъзоларини тегишли ташкilotдаги коллегиял органлар аъзолигига киритиш.

97. Иш берувчи Касаба уюшмаларининг амалдаги қонунларда ва ўз Уставида ҳамда ушбу Келишувда белгиланган вазифаларини бажаришлари учун шароит яратиб беради ҳамда кўмаклашади. Долзарб ижтимоий-иқтисодий муаммоларни муҳокама қилиш учун касаба уюшмаси ва Иш берувчи вакиллари билан давра суҳбатлари ташкilot этилади.

98. Касаба уюшмаларининг сайлаб қўйиладиган органлари аъзолари касаба уюшмалари томонидан чакириладиган қурултойларда, конференцияларда, ўқувлар ва бошқа тадбирларда, шунингдек касаба уюшмаларининг пленумлари ва раёсатлари ишида иштирок этаётган вақтда ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ишлаб чиқаришдаги асосий ишидан озод қилинади.

99. Жамоатчилик асосида ишлаётган касаба уюшма кўмитасининг раиси жамоатчилик ишларини олиб бораётганлиги учун иш берувчининг моддий имкониятидан келиб чиққан ҳолда рағбатлантирилади.

100. Иш берувчи асосий ишидан озод қилинмаган меҳнатқашлар вакиллариининг юқори касаба уюшмаси ташкilotлари томонидан ташкilot этилаётган ўқувлар, маданий-маърифий ва спорт йўналишидаги тадбирларда иштирок этишлари билан боғлиқ қисқа муддатли хизмат сафари харажатларини (бориш ва келиш, суткалик харажатлар, меҳмонхонада яшаш ва ҳ.к.) ўз ҳисобидан қоплаш мажбуриятини олади.

101. Халқаро меҳнат ташкilotининг "Бирлашмалар эркинлиги ва касаба уюшмаларига бирлашиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги 87-сонли Конвенциясига мувофиқ Республика бошқаруви ва унинг ҳудудий бўлинмаларида ходимлар вакиллариининг эркин фаолият кўрсатиши учун зарур шароитларни яратиб беришга кўмаклашади.

XIV. КЕЛИШУВНИНГ АМАЛ ҚИЛИШИ, УНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕХАНИЗМИ ВА БАЖАРИЛИШИ УЧУН ТОМОНЛАРНИНГ ЖАВОБГАРЛИГИ

102. Ушбу Келишувга асосан жамоа шартномалари тузилишини таъминлашни таъминлайди.

103. Томонлар ушбу Келишувга асосан ўз зиммаларига олган мажбуриятларнинг бажарилиши ҳақида йилда бир мартаба ахборот берадилар.

104. Томонлар мазкур Келишув ва жамоа шартномаларини бажариш яқунларини меҳнат жамоалари умумий йиғилиш (конференция)ларида тегишли йилнинг 1- апрелидан кечиктирмасдан кўриб чиқилишини таъминлайдилар.

105. Келишув шартларини бажарилиши бўйича жамоатчилик назоратини олиб бориш вақтида тарафлар ўзларидаги бунинг учун зарур бўлган барча маълумотларни тақдим этадилар.

106. Келишувни тузиш, унинг бажарилишини назорат қилиш, шунингдек Келишувда белгиланган мажбуриятларни бажаришда юзага келган тушунмовчиликларни кўриб чиқиш учун икки томонлама комиссия тузилади.

Комиссиянинг рўйхати мазкур Келишувга илова қилинади. Илова ушбу Келишувнинг ажралмас қисми бўлиб ҳисобланади.

107. Келишув талаблари бажарилмагани аниқланган тақдирда уни имзолаган тарафларга ёзма равишда маълумотлар тақдим этилади. Комиссиянинг тақдимномаси 7 кун ичида биргаликда муҳокама этилиб, сўнгра тегишли қарор қабул қилинади.

108. Келишув Агросаноат мажмуи ходимлари қасаба уюшмаси Республика кенгаши ва «Иш берувчи» ўртасида имзоланганидан сўнг, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигига билдириш рўйхатидан ўтказиш учун тақдим этилади.

109. Келишув уч нусхада тузилган бўлиб, Агросаноат мажмуи ходимлари қасаба уюшмаси Республика кенгаши, «Иш берувчи» ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигига бир нусхадан берилади.

Унинг шартлари томонларнинг ўзаро ёзма равишдаги розилигисиз бошқа юридик ва жисмоний шахсларга берилмаслиги ёки бошқа шаклда ошқор қилинмаслиги лозим.

201__ йил “__” _____ да Тошкент шаҳрида тузилган

Ушбу келишувни имзолувчилар:

Ўзбекистон Агросаноат мажмуи
ходимлари қасаба уюшмаси
Республика кенгаши раиси в.в.б.

“ЎЗБЕККОЗИҚОВҚАТХОЛДИНГ”
холдинг компанияси раиси

О.Рустамов